

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Pars Prima. Directorivm Avrevm Contemplatiuorum, ..., complectens in se
mortificationes duodecim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

489
THEOLOGIAE
MYSTICÆ
LIBRI SECUNDI,

QUI DIRECTORIUM AUREVM CONTEM-
platiuorum inscribitur, PARS PRIMA, com-
plectens in se mortificationes
duodecim.

*De omnium rerum temporalium contemptu, & de tribus pau-
pertatis gradibus. Cap. I.*

PRIMA est mortificatio omnium affectuum rerum
temporalium. Hic quaeri posset, vtrum ad statum perfe-
ctionis sit necessarium, facere votum voluntariae pau-
pertatis, & resignationem rerum temporalium, cum
Dominus noster dicat in Euangelio: *Si vis perfectus* Matth. 19.
se, vade, & vende omnia que habes, & da pauperibus,
& sequere me. Ad hoc respondet S. Thomas de Aquino,
quod perfectio non consistit essentialiter in paupertate siue in tribus
votis, sed in sequela Christi secundum interiores virtutes. Sed volun-
taria paupertas & alia vota sunt instrumenta, adiumenta, & exercitia
melius velociusque perueniendi ad perfectionem. Paupertas enim depo-
nit impedimentum, quod in rebus temporalibus est, puta sollicitudinē, Vota reli-
gionis.
& amorem earundem rerum, & superbiam, quæ ex ipsis oritur & na-
scitur, sicut de panno tinea. Veruntamen perueniri potest ad perfe- Paupertas
quid.
ctionem sine his tribus votis: quia Abraham perfectus erat, qui ta-
men diues erat, & habebat uxorem. Similiter omnes Episcopi sunt in
statu perfectiori, quam quicumque Religiosi, & tamen habent bona
propria: & intelligitur istud etiam de alijs votis. Ex quibus verbis
duo sunt noranda: Primum est, quod qui omnia bona sua perfecte
resignare valet quieto corde in Dei beneplacitum, siue ea ab eo au- Paupertas
vera quæ.
ferat, siue conferat, nec illis uti vult nisi ad suam necessitatē, & maio-
rem honorem Dei atque beneplacitum eius secundum omnem suum
intel-

Rrr

intel-

intellectum, ac consideratis statu suo, conditione, natura, alijsq; punctis in hoc considerandis, si sciret Deo magis placere, vt omnia sua venderet, daretq; pauperibus, ad hoc paratus esset, ille habet perfectè voluntariam paupertatem. Quia Deus nō desiderat in tantum exteriorē temporalium rerum paupertatem, quantum interiorē in abstractione affectuum, & occupationum: quia hæc est essentia, & forma vera paupertatis. De qua dicit Paulus: *Nihil habentes, (scilicet in affectu,) & omnia possidentes.* Et hoc fit, quando adedō liberi ab omnibus rebus temporalibus sumus, quod si nobis (permissione diuina ad probandum nos) auferrentur, voluntatem nostram liberè nihilominus valeremus conformare voluntati Dei. Et esto quod fragilitas naturæ parum in illo recalcitraret, quia homines sumus, secundum hoc tamen Deus nos non iudicaret, dummodò deliberata voluntas rationis separatam præstaret ad illud, & quieta in hoc permaneret, dicens cum Iob: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factū est: sit nomen Domini benedictum.* Ista est essentialis paupertas, quam omnes electi perfecti querere debent, & appetere, quod melius cor suum imperturbatum, quietum, ac nudū Deo semper offerre valeant. Et si huiuscemodi homines regnum possiderent, tamen veri voluntarij pauperes essent. Et licet quandoq; sentiant in inferioribus ac bestialibus viribus oblectationē aliquam in prosperis, vel tristitiā in aduersis, hoc tamen non minuit perfectionem, dummodò in deliberata voluntate rationis se liberè resignent diuino beneplacito, & in superiori ratione quieti perseuerent. Secundò, ex his verbis notandum est, quod illi, qui voluntariam paupertatem cum alijs votis vouerunt, propter hoc non sunt perfecti, sed obligauerunt se secundum posse suū tendere ad perfectionem. Sunt autē notandi tres gradus voluntariæ paupertatis.

2. Cor. 6.

Iob. 1.

Paupertas
professio-
nis.

Canon.

Primus est paupertas professionis, vt est nihil proprium possideret: quæ paupertas valde imperfecta est, quando trahitur ad solam exterioris boni possessionem. Nam multi id quod non habent, eò auidius affectant, sicut superfluitatem comedendi, & bibendi, curiositatem vestium, & his similia. Affectus enim paupertatis est principale voti, & virtutis: propterea non sunt ipsi *pauperes spiritus*, hoc est, voluntate coram Deo, sed tantum coram hominibus. Consequenter id teneas pro regula, quod quocunq; vtuntur, etiam in necessitate naturæ, in vestibus, peplis, & huiusmodi si id possident cum affectu cordis, vt quasi vitium finem constituent in his rebus, ita quod si hoc ab eis per se-
perio-

periores suos auferretur, malè contentarentur, imò & murmurarent: hoc coram Deo cum proprietate possident, oportebitque eos de illo magnam rationem reddere.

Secundus gradus est paupertas vsus temporalium rerum, eorum scilicet qui nihil desiderant, nisi quod est eis de iusta necessitate; dolentque de superfluis, curiosis, & pretiosis. Isti in hoc laudabiles sunt, quòd ex suis affectibus eiecerunt omnia, quæ ipsis de iusta necessitate non sunt: sed in illo defectuosi sunt, quòd nimis magnum affectum habent ad res, quæ sibi necessariae sunt. Quia quantacunque necessitatis esse appareat aliqua res, & si vsus illius nobis concessus sit, tamen penitus nobis interdictum est, affectionem ad illam habere, vel in ea cum affectu requiescere.

Tertius gradus est paupertas affectionis, quando fidelis Dei seruus in tantum trahitur ad affectum paupertatis, vt nulla res sit in creaturis, vel in rebus temporalibus, ad quam cor, & affectus inclinètur: quin etiam ipsa naturæ necessaria cum tadio, & nausea suscipit in subsidiũ, & vsus mortalis naturæ, vt eò melius libero, ac nudo affectu subuolare valeat intranuda brachia crucifixi amati Iesu Christi. Omnes ergo qui taliter temporalia possident, & tam liberi sunt in affectu, ac si ea non possiderent, sunt voluntarij *pauperes spiritu*. At omnes, qui sic paupertatem vouerunt, vt tamen in rebus temporalibus cum affectu quiescant, stant in proprietate coram Deo.

De sui ipsius quaestione euellenda, & de triplici intentione. Cap. 11.

Secunda est perfecta mortificatio omnium affectuum propriae quaestitionis in agendo qualibet opera virtuosa, & in dimittendo mala. Nam ista propria quaestio ex seruili amore prouenit, quo se ipsos nimis amant quidam, atque in omnibus plus suam utilitatem & commodum querunt, quàm beneplacitum diuinum: & ob hoc à Deo contemnantur eorum bona opera, & ipsi iuste cõdemnantur. Hic scire debes, quòd amor filialis, & amor seruilis omnino sunt similes in suis operibus, sicut sibi similes sunt duo pili vnus capitis, ita vt non bene possint discerni: attamen valde sunt dissimiles in intentione. Nam principalis intentio filialis amoris, in faciendo quodlibet bonum, vel in dimittendo malum, est Deum placare, cognoscere, placere, laudare, grauias agere, honorare, eius beneplacitam voluntatem ad-

Rrr 2 imple-

Amorē ser-
uilem cog-
nosci rī-
fastiam.

Amor iste
seruile i-
deo peruer-
sus, quia di-
lectionem
propriam
habet pro
finc.
Rom. 8.
Apoc. 1.
Galat. 6.

Hæc vera,
quædo finis
constituunt
in eis, quæ
dixit Au-
ctas.

implere. Amor autem seruile cognosci potest ex tribus. Primò, quòd serui in omnibus peccatis, quæ dimittunt, & in omnibus virtuosis operibus, & exercitijs, quæ student implere, principaliter semetipfos querunt, hoc est, vel vitare proprium incommodum, puta confusionem, redargutionem, amissionem temporalium, remorsum conscientia, poenam inferni, vel purgatorij, & similia: vel consequi proprium commodum, vt laudem, honorem & gloriam humanam, temporalia bona, spiritalia bona, sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinem, visiones, & similia, aut etiam vitam æternam: in omnibus his amplius utilitatem propriam querentes, quàm beneplacitum Dei. Et propterea vitia cuncta dimittunt, magna quoque voluntariè, strenuè, atq; hilariter operantur, despiciunt mundum, carnem propriam, amicos & affines: agunt poenitentiam grauem, ingrediuntur monasteria, stricte obseruant regulam suam, statuta, silentium, ieiunium, disciplinas, & similia: & frustra agunt omnia, eò quòd nõ norunt neq; obseruât præceptum dilectionis Dei. Secundò sciri possunt in hoc, quòd bona opera sua, & exercitia magna reputant, potius in spe, & merito suorum bonorum operum requiescentes, quàm in libertate *filiorum Dei*, quos Christus Iesus suo benedicto sanguine redemit, in qua tamen solum requiescere deberent. Idcirco mox, vt acquirunt aliquam sensibilem gratiam, deuotionem, dulcedinem, vel visionem, statim illis abutuntur in peccatum. Nam cadunt in superbiam propria complacentia, & vanæ gloriæ, putantes *se aliquid esse, cum nihil sint* in veritate. Consequenter in auaritiâ cadunt, semper affectantes maiorem dulcedinè, deuotionem, reuelationes, & visiones. Terriò, cadunt in spiritualem gulositatem, prædictis scilicet fruendo in volupate natura. Vltimò in adulterium decidunt spirituale, scilicet quòd in tantum se dant ad acquirenda ista à Deo, & ad fruendum, quiescendumq; in ipsis, vt Dei, & beneplaciti ipsius penitus obliuiscantur. Et istud notare poteris in hoc, quia subtracta deuotione, sunt valde impatientes, inquieti, tardiosi, inuoluntarij atque peruersi: & querunt tunc solatium suum in creaturis, in actibus, verbis, affectibus, vel cogitationibus. Terriò in hoc cognosci possunt, quòd nunquam tam fideliter Deo seruirent, si sciret sentillam à Deo mercedem temporalem pariter, & æternam recepturos: puta sensibilem gratiam, deuotionem, consolationem, atque futuram gloriam. Istiusmodi homines valde malè stant. Nam omnibus donis Dei abutuntur in suam maiorem damnationem.

Vt er-

Vt ergo omnis propria questio mortificetur, oportet intentionē in faciendo quodlibet bonum, & in dimittendo malum, rectificari: & hoc in tribus gradibus: Quia est aliqua intentio recta, aliqua simplex, aliqua deiformis. Intentio recta operatur quodlibet bonum, & malum dimittit principaliter propter Deum, de qua loquitur Gregorius in Moralibus. Rectus est ille, qui in aduersis non frangitur, qui ad temporalia non inclinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui diuina voluntati totus subijcitur. Intentio autem ista quamuis recta sit, non tamen est sufficiens ad perfectionem, quia simplex non est, sed stat in actiua vita ac multiplicitate: circa multa quoque distrahitur atque turbatur, quanquam Deus omnium operum finis sit, & intentio. Intentio simplex plus animam ornat, quia sine medio plus Deo appropinquat, & spectat ad contemplatiuam vitam: quoniam non solum agit, vel dimittit omnia principaliter, ut Deo placeat, ipsum honoret, collaudet, & confiteatur: sed ordinat etiam omnia opera & exercitia in Deum, hoc est, ad fruendum Deo semper præsentialiter * cum omnibus suis viribus, in amoroso quodam effluxu. Et dicitur ideo simplex, quia non solum est recta, ut propter Deum virtuosos actus perficiat, sed etiam simplex ad quiescendum simpliciter in Deo, & ad deuitandam omnem multiplicitem. Nam ipsa est amorosa quaedam inclinatio interni spiritus in Deum, illuminata agnitione diuina, ornata fide, spe & charitate: & est internum fundamentum vitæ spiritualis: Ista ergo intentio immediatè transit in Deum, quantum potest, principaliter ad Deo placendum, ad amandum eum, & honorandum: sed istud non est tantum propter Deum, nam seruat adhuc aliquid proprium, ut est quod etiam in suo exercitatio habere affectat spirituale consolationem ac deuotionem. Et sunt nonnulli, qui hoc propriè nõ requirunt: attamen non sunt tam voluntarij recipere omnem deuotionis, & dulcedinis subtractionem, sicut earundem gratiarum affluentiam: omnem aduersitatem, sicut prosperitatem: confusionem, sicut honorem: & sic de alijs, nisi ad gradum tertium perueniant, qui deiformis intentio appellatur: quia hæc adeo se Deo vniuit, & assimilauit, ut quærat duntaxat, & affectet honorem, voluntarem, gloriam, & beneplacitum Dei, tam in aduersis omnibus, quam in prosperis. Beatus qui hoc à Deo adeptus est. Nam Bernardus dicit, quod taliter affectum intentionis disponere, est deificum atque deiformem fieri, & vnum cum Deo, Deo quoque cum Deo perfrui.

Questionē
proprietam
mortifican-
di modus.

Intentio
recta.

Rectus q̄s.

Intentio
simplex.

* Alias præ-
sentat.

Simplex.

Intentio
deiformis.

Sensualitatem tribus mortificandam modis, & de venialium peccatorum differentia. Cap. III.

Tertia est perfecta mortificatio omnium affectuum propriae sensualitatis. Hæc sensualitas consistit principaliter in tribus. Primo in voluptate, quæ fouetur in appetitu delicatorum cibariorum, & poruum, mollium indumentorum, lectorum, & similibus. Attamen predictis uti vnumquemque secundum statum suum, conditionem, naturam, & infirmitatem, non est prohibitum, sed uti ex appetitu sensualitatis, quemadmodum Paulus dicit: *Carnis curam ne feceritis in desiderijs.* Voluptas etiam consistit in omni lasciuia cogitationum, affectuum, verborum, operum, gestuum, ac variarum cum alijs personis conuersationum ex sensuali amore. Secundo consistit in vanitate appetitus mundani & humani honoris, glorie, laudis, fauoris, societatis: & appetitu fruendi in omnibus vanitate sensuum, videndi pulchra, novos rumores audiendi, & huiusmodi. Tertio consistit in curiositate, & aptitudine exquisita, domorum, camerarum, & omnium utensilium, vestium, mundorum peplorum, & similiter omnium rerum, quæ in vsum venire possunt, vel haberi, quas sensuali quidam possidet affectu, ac pleno corde in eis quiescunt. Istas & omnes alias sensualitates in ridendo, fabulando, omnem etiam commoditatem, & solatium naturæ, quæ ex sensuali affectu queruntur, oportet penitus mortificari: quia præpediunt ne homo in virtutibus progressum habeat, sed semper amplius retrocedat. Et causa huius est, quia spiritualia exercitia difficilia reddunt, & omnem deuotionem inspidam, sicut dicit Apostolus: *Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei.* Et licet huiusmodi homines aliquando videantur habere deuotionem, & dilectionem Dei, tamen ficta, & deceptorum est, seu naturalis quidam affectus deuotionis, & amoris, quemadmodum videmus natura lantos, & amorosos, quocumque se vertant, facile incendi amore, & desiderio. Et quamuis Spiritus sancti bonitas huiusmodi hominibus aliquando larga sua gratia concederet deuotionem, lachrymas, sensibilem amorem, & similia, uti tamè his donis utiliter, ordinate, & salubriter non norunt. Magis vero inutilia sunt eis, quandiu in sensualitate sibiipsis mori non addiscunt: quoniam initium proficientis vitæ est mortificatio omnium affectuum venialium peccatorum.

Vitæ proficientis initium.

Hic notandum, quod magna differentia est inter labi in venialia ex propria affectione, & labi ex infirmitate vel occasione. Nam propter

per naturam nostram infirmitatem omnia venialia peccata cauere non possumus, tamen omnes affectiones venialium in nobis mortificare bene valeamus. Illi ergo ex naturam fragilitate, & occasione duntaxat delinquant, qui ante, & post, quando soli & liberi apud semetipsum sunt, non desiderant aliquid, quod peccatum sit, vel sensuale, ut vaniloquium, vanam societatem, bene manducare, & bibere, complacentiam sui ipsius, & aliorum, vanam gloriam, & huiusmodi: dum tamen ad hanc aliquam occasionem acquirunt, cito ex naturam fragilitate in venialia cadunt: sed quam cito ad se redeunt, dolent inde, & sentiunt auersionem, & displicentiam eorum omnium, quae a Deo elongare possunt: & hoc veniale paruum est, statimque a Deo per displicentiam remittitur. Illi vero ex propria affectione delinquant, qui ante, & post, dum liberi ab omni peccatorum occasione existunt, desiderant occasiones habere, non propter peccatum, sed propter oblectationem; ut quod affectant habere vanam societatem ad ridendum, confabulandum, ludendum, quod affectant bene manducare, bibere, novos rumores audire, curiosas vestes habere, & similia in centum modis. Tales, quamdiu affectum venialium non mortificant, non dimittantur ipsis peccata, licet saepe ea confiteantur. Et quamuis non nunquam videntur pro eis dolorem habere, tamen ille non provenit ex vero syncero fundo cordis: neque tantus est, ut peccatorum affectiones penitus ex corde eradicare valeat. Istiusmodi etiam nunquam poterunt habere profectum in virtutibus, omnia bona opera eorum multis imperfectionibus sunt permixta, & gratia atque deuotione, quam a Deo suscipiunt, non recte vtuntur. Ea propter, quemadmodum Caiphas prophetauit de Christo: *Expedi ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat*: sic etiam expedi ut sensualitas sibi ipsi moriatur, sentiendo scilicet perfectam auersionem ab omnibus, in quibus sensualitas assuevit quiescere, ut tota multitudo operum virtuosorum, penitentiae, misericordiae, bonorum exercitiorum, confessionis, & huiusmodi non pereat. O si agnosceremus quam multi frustra absque vlla vel modica vtilitate operentur magna, profecto multum miraremur: quia saepe quod coram hominibus magnum apparet, coram Deo fuerit.

Peccatorum
venialium
discrimen.

Peccare ex
infirmitate
quid.

Peccare ex
affectione
propria.

Ioan. 11.

*De mortificatione omnis inordinati amoris erga homines, & de varijs
amorum differentijs. Cap. IIIII.*

R II 4.

Quar.

Quarta est perfecta mortificatio omnium affectuum secularis, naturalis & acquisiti amoris. Cuius haec est ratio, quia omne quod aliquo amplectimur amore, cor imaginibus depinget, praesertim tempore, quo nos ad Deum conuertere voluerimus, & cor tunc distrahitur atque turbatur, & impurum ineptumque redditur ad Dei seruitum. Si autem solum Deum amauerimus, atque amore eius omnibus creaturis & nobis ipsis renuntiauerimus, diuina imagine depingemur, eiusque amore sursum trahemur, ac in abyssu sui amoris, absorbebitur. Ut ergo habeatur distinctio moriendi omni amoris sciendum in primis, quod est amor quidam mundanus, qui mundo placere desiderat, & eidem timet displicere. Amor iste multa opera defectuosa & vitiosa facit ad mundo complacendum. Facit & multa bona opera magis pro mundano honore conquirendo, aut confusione vitanda, quam ad placendum Deo. Omnia autem ista opera imperfecta sunt: Vel si huiusmodi opera propter Deum faciunt aliqui placet tamen ipsis ut inde laudentur ac honorentur, plus propter gloriam propriam & laudem, quam propter amorem Dei, aut aedificationem proximorum. Similiter e contrario committunt aut committere parati sunt defectus multos & peccata, virtutes quoque omittere plurimas & profectum earum, ad euitandam amissionem bonorum temporalium, honoris, fauoris, amoris, vel potius quam paterentur confusionem, irrisionem, reprehensionem, atque contemptum. De omnibus istis Dauid ait: *Qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spernit eos.* Secundo, est amor quidam naturalis, quem gerimus ad nos ipsos, ad patrem, ad matrem, ad fratres, & sorores, & ceteros consanguineos. Amor iste à Deo prohibitus non est, quia ipsum in cor nostrum non sinere peruenire, natura nostra non est bene possibile, sed ipsum bene regere secundum rationem rectam sub diuino amore, vna est summarum virtutum: quia natura nostra subtilis est, & in omnibus querit se ipsam. Naturalis etiam amor ad cognatos, quanto magis licitus est, tanto difficilius vincitur. Propterea in isto probabatur Abraham à Deo iubente, ut filium suum ob amorem sui immolaret. Et quia diuinus amor superabat omnem naturalem amorem (nam paratus erat Isaac filium suum ob amorem Dei necare) idcirco amicus Dei appellabatur. Si volumus ad hoc felix nomen etiam peruenire, oportet nos in homine nihil aliud diligere quam Deum, & quod Dei est, hoc est, virtutes & gratiam. Similiter nihil in ipso odire debemus praeter vitia: & hoc sine omni perso-

Amor mundanus.

Psal. 52.
Amor naturalis.

Genes. 22.

Diligendum quidam in homine.

Odicendum

personarum acceptione, siue sic pater, siue mater, amicus, aut consanguineus, vicinus, vel hostis, ita quod nullum quis adeo familiarem habeat amicum, in quo quemcunque amet defectum, vel cui suis virijs aut defectibus applaudat, seu aduletur, aut cuius presentiam, conuersationem, & familiarem societatem desideret, nisi in quantum propria, vel alterius vtile fuerit salutis. Nullum etiam tam magnum hoste habebit, vt in eo naturam aut virtutes odiat, vel eius salutem secundum suum posse affectare, petere, & cooperari refugiat, aut attadietur, quoad spem emendationis habere poterit, exemplo Christi Iesu, qui cum lacrymis & valida voce pro inimicis suis caelestem Patrem rogauit pro venia. Accipe generalem regulam, quod omnis amor (sit naturalis, aut alius) qui homini in corde facit inquietudinem & imaginationes, praesertim tempore orationis, vel etiam anhelare facit ad videndum, ad alloquendum, vel ad habendum praesentem eum, qui diligitur & abest, nisi esset solum propter animae salutem & instructionem spirituales, amor talis inordinatus est & defectuosus coram Deo, magnumque impedimentum generat proficienti vita. Tertio, est amor quidam acquisitus: & hoc duobus modis. Primo, frequenti praesentia & conuersatione mutuo habitis. Secundo, donis, seruitijs, subsidijs, & amicitijs alterutrum exhibitis. Ambo isti amores liciti sunt, sed periculosi, quia faciliter ducunt homines in amorem inordinatum, per quem ad peccata vel defectuositatem pertrahuntur, vel a virtutibus aut proficiente vita retrahuntur. Quarto, est amor quidam rationalis, qui crescit & oboritur ex consideratione virtutum aliorum hominum, vel Sanctorum, aut certe Domini nostri, ita quod ratio nos trahit & cogit amare virtutes, & earum opera. Et sic contingit, quod aliqui ex ingenita natura, vel ex studiosa exercitationis frequentia magno habent affectus amorfos ad summum bonum (quod est Deus) diligendum, in tantum, vt semetipfos paratos inueniant ad mortem tolerandam propter Deum: & tamen contingere potest, quod totum proueniat ex natura sine virtute charitatis, & sine gratia Dei. Idcirco nemo confidere debet in deuotione & sensibili amore, quia quantum sibi ipsi propter Deum quis moritur, & praecipua eius atque consilia sequitur, tantum habet de charitate, & non plus.

Luce 21.

Canon.

Amor acquisitus.

Amor rationalis.

*De mortificatione vanarum & noxiarum cogitationum omnium,
deque earundem nocuentis. Cap. V.*

SII

Quinta

Quinta est perfecta mortificatio omnium affectuum erga cogitationes & imagines rerum creaturarum, & affectuosa quaedam conuersio ad omnimodam solitudinem, non tantum secundum corpus, sed multo amplius secundum cor & cogitationes, prout Seneca dicit in libro de quatuor virtutibus: Cogitationes vagas & somno similes non recipies: quibus si animum tuum oblectaueris, cum omnia disposueris, tristis remanebis. Notandum quod triplices sunt cogitationes. Primae sunt cogitationes vanae, quae homini in affectu non adherent, licet incidant multipliciter cordi * instar maris fluctuantis, & auium volantium, & similiarum. Et cogitationes istae, quamuis in se ipsas mala non sint, nec magna peccata, tamen magnum impedimentum praestant proficienti vitae: suntque indicia vacui cordis, & tepiditatis deuotionis. Quia ubi cor humanum plenum est diuino amore, ibi cedere oportet omnem vacuitatem & tepiditatem, sicut clauus clauo pellitur. Aliae cogitationes nocivae sunt, ut cum homo trahit in se suum imagines creaturarum aliquas, vel peccatorum cum sensuali oblectatione, licet ad mortalis peccati consensum non perueniat. Cogitationes istae ingens in corde damnum efficiunt, quia valde diuinae gratiae in actionem siue internam operationem praepediunt. Spiritum sanctum contristant, lectulum dilecti commaculant, inspidum omne spirituale exercitium reddunt. Si tamen huiusmodi cogitationes & imaginationes inciderent nobis importune contra voluntatem nostram, & nos diligenter resisteremus, earum onus pro spirituali martyrio tolerando, tunc ad magnum nobis meritum prouenirent, nisi occasionem huiusmodi cogitationibus atque tetrationibus praerberemus per mortificata desideria sensualitatis, ut supra dictum est. Quia isti praefati duo modi cogitationum communiter veniunt ex incuria & in mortificatione nostra, puta quia studiosi non sumus ad trahendum cor nostrum violenter ad bonas cogitationes, sed ex consuetudine effluere permittimus ad superfluas, inutiles, & noxias cogitationes, & in negligentiam tempus bene expendendi. Quia specialiter dum nobis gratia & sensibilis deuotio subtrahuntur, tedium habemus ad omne spirituale exercitium: & tunc ab extra solatium requirimus in vacando, in loquendo, in ridendo, & in omni vanitate. Cum autem iterum nos introuertere volumus ad solitudinem, cor innumeris cogitationibus & distractionibus oneratum est & occupatum, ideoque in virtutibus proficere non valeamus. Nam solitudo, silentium, & arcta oblect-

Cogitationes vanae.
* alias sicut quod mare fluit, & aues volant, & similia.

Cogitationes nocivae.

Cogitationum malorum causa.

obseruatio cordis nostri, sunt principium & fundamentum profici-
entis vitæ. Tertius cogitationum modus est earum, quæ in seipſis bo-
næ sunt, sed mentem inquietant, siue sint de temporalis cura licita, si-
ue sint de spiritali cura, vt in scrupulosis, & pusillanimibus, & si-
milibus: siue sint de celestibus & æternis, sicut in curiosis & subtilibus
perſcrutationibus myſteriorum Dei, & æternæ vitæ. Homines sub-
tilis ingenij, & ex natura actiui, difficilius quàm alij à cordibus suis
huiusmodi cogitationes valent abigere. Attamen oportet eas peni-
tus à corde repelli, in quantum præpediunt simplicem cordis quietem,
quæ maximè nutrit amorosum in Deum effluxum. Nam quia Deus
vnus est, melius simplicitate cordis inuenitur: & quia amor æternus
est, melius desiderio & amore conquiritur. Non tamen volo quòd
sine omni imagine & cogitatione esse debeas, sed propono tibi ima-
ginem Iesu Christi: qui est splendor vel fulgor æterni luminis, & spe-
culum sine macula, vt Sapiens ait. Hanc imaginem amoroso desiderio
imitandi portabis in exteriori homine tuo, secundùm humanitatem
eius in cruce pendentem: imprimesque tibi formam suæ abyssalis
humilitatis, abiectionis, patientiæ, imitatis, & omnes alias abyssales
virtutes ultra omnium hominum capacitatem. Imaginem hanc ac-
cipe in omni loco, in omni hora, in omni verbo, in omni opere, in
omni occupatione, intus ac foris, in prosperis & aduersis. Si co-
medis, intinge singulas buccellas panis in vulnera eius. Si bibis, co-
gita potum quem in cruce potauit. Si lauas manus, vel corpus, co-
gita sanguinem quo animam tuam lauit. Si vadis dormitum, co-
gita lectum crucis, & reclina caput tuum super cervical spineæ coro-
næ. Et in his cogitationibus debes nutrire amorosam compassionem
& desiderium imitandi vestigia eius. In interiori autem homine por-
tabis imaginem abyssalis charitatis suæ, ex qua cuncta creauit, huma-
nam naturam assumpsit, formam cunctarum virtutum dedit, ama-
ram mortem sustinuit, vitam æternam parauit, & seipsum totum pro-
milit. Et hoc modo cogitationes commutabuntur in affectiones, &
cognitio in amorem perfectum: quia amor operatur mortificatione
naturæ, vitam spiritus, operationem superiorum virium, influxumque
in Deum, & separationem ab omni creatura.

*De cura omni non necessaria reijcienda, atque de rerum externarum
administratione. Cap. VI.*

Cogitatio-
nes inquiet-
antes cor.

Simplifica-
tio cordis.

Imago
Christi in
corde por-
tanda.

Sapient. 7.

aliis tea-
ratione.
Sapient. 8.

Sexta est perfecta mortificatio exterioris curae, quae non est de iusta necessitate, propter spirituales utilitates, vel propter obedientiam. Hic sciri potest vera differentia actiuae vitae, quae fideles seruos Dei efficit: & contemplatiuae, quae familiares amicos Dei facit. Nam quidam in sua conuersione eligunt obedire Deo, sanctae Ecclesiae, & suis superioribus: exercitantq; se in virtutibus, in bonis moribus, in statutorum & ordinationum diligenti obseruatione, quaerentes in omnibus honorem Dei, & non se ipsos. Sed altiore perfectionem constituunt in exercitijs vitae actiuae, & in orationibus vocalibus, & in recogitando peccata sua, mortem, iudicium, aut etiam passionem Domini, dumtaxat ad compatiendum: peruenireq; non valent ad cognoscendum exercitia verae vitae contemplatiuae. Ratio est, quia in actiua vita magis ipsis complacet, & videtur eis magis meritoria esse: & haec est causa, quare in cordibus eorum magis sunt depicta opera quae faciunt, quam Deus ipse, propter quem illa faciunt. Ideo in corde diuini sunt distracti, & instabiles: quoniam passionibus naturalibus adhuc viuunt in eis, quibus faciliter commouentur, quamdiu non perueniunt ad contemplatiuam vitam, quae enim facit omnibus passionibus naturalibus, scilicet inordinate latitia, tristitia, complacentia, vana gloria, impatientia, vana spei, inordinate verecundia, & similibus: propter quod etiam non possunt peruenire ad interiorem hominem & quietem, nisi prius ex toto in se recollecti, & Deo totaliter vniti sint: quia tunc primum eis reuelantur interna, familiares, occultae, amabiles viae Dei, loquiturq; Iesus in anima eorum: *Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius: sed dicam vos amicos, quia omnia quaecumque audiuimus a Patre meo, nota feci vobis.* Igitur qui internam vitam habere cupit, necesse est, vt eam seruenter desideret & petat a Deo, atq; ad eam studiosè se applicet: quia Dominus noster gratiam suam & opem (sive ad opera exteriora virtutum, sive ad interiorem hominem & exercitia dilectionis) elargitur, secundum quod vnusquisque ad huiusmodi se disposuerit, suamq; diligentiam aut operam adhibuerit. Si ergo homo internus & illuminatus Dei amicus fieri vis, oportet vt cor tuum adeo purifices, vt nihil citra Deum in eo quiescat: & omnia exteriora opera & occupationes, quas distantem ratione vel obedientia perficias, absq; multiplicitate & sollicitudine cordis agere discas, cum eleuato intellectu atque affectu ad Deum: quia tamen si labor, qui in silentio fit, valde laudetur: tamen multiplicitas, sollicitudo, & distractio cordis re-

Ioan. 15.

Vita interna quomodo acquiritur.

Opera exteriora quomodo exercenda.

Sollicitudinis superflua mala quae.

dis reprobatur: quia infrigidant affectum amoris, exponuntq; hominem multis tentationibus & insidijs inimici, natura & sensualitas potentiores sunt, atque magis seipsas quaerunt in oblectationibus, in vanitatibus, & voluptatibus, ex quibus intellectus obfuscat, spiritus sensibilis efficitur, & omne spirituale exercitium insipidum.

Si igitur volueris vincere omnes tentationes diaboli, carnis, & mundi, omnes fragilitates ac imperfectiones tui ipsius, omnesq; naturales passionis, labora omni tempore gestare internum & elenatum animu & desiderium in Deum, semper magis sequendo internum amoris exercitium, quam exteriora opera virtutum. Nam distractiua occupatio cordis, etiam in licitis, sua consuetudine quandam superinducit animi distemperantiam, vel indispositionem, & euagationem cordis, qua amputari etiam orationis tempore nequeat: & etiam non sinit inferiores animae vires peruenire ad aliquam quietam recollectionem sui. Ad istud autem nemro perfecte peruenire potest, nisi affectus suus liber sit ab omni re infra Deum existente, & ad eum in Deum raptus, vt se ipsum contemnere sciat in omnibus propter amorem Dei: quonia parus amor facit spiritum purum, simplicem, & ab omnibus liberum, in tantum, vt sine labore semper se convertere in Deum possit. Nam ubi amor, ibi est oculus memoriae, & cor affectus, ita vt tam paratum se inueniat ad suam introuersionem, quam ad extrouersionem.

De omni cordis amaritudine tollenda, per amoris diuini dulcedinem. Cap. VII.

Septima est perfecta mortificatio omnis amaritudinis cordis. Notandum, quod amaritudines istae cordis ex quintuplici origine procedant. Primò, ex praesumptione propriorum virtuosorum operum in multa poenitentia, aut exercitijs, & alijs operibus, quae bona coram hominibus apparent: sed ex proprio, superbo, immortificato corde prodeunt, & appellantur falsae iustificationes, feceruntq; coram Deo: quia tales homines seipsos in huiusmodi exaltant, multumq; proclines sunt ad aspersionem & iudicandum alios corde, vel etiam verbis, dicentes cum Pharisaeo: *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.* Nec aliqui homines periculosius istis stant, quia de proprijs virtutibus peiores fiunt, & faciles sunt ad alijs indignandum, male de eis suspicandum, falsè iudicandum, quemadmodum B. Gregorius dicit: Vera iustitia compassionem habet,

Tentationes omnes vincendi modus.

Amaritudinis cordis origo.

Luca 18.

bet, falsa verò indignationem erga homines fragiles & peccatores. Et istud est signum amaritatis, elatae, & inquietae conscientiae, quia S. Iohannes Chrysostomus dicit: Qui se uere discutit aliena, id est, aliorum defectus, nunquam propiorum reatum veniam merebitur, quamdiu scilicet se de hoc non emendauerit. Si autem istud in consuetudinem duxerit, vix est spes habenda quòd se emendabit. Secundò, amaritudo ista venit ex suis ipsius acediosa immortificatione. Et haec amaritudo maximè habetur contra Praelatos siue superiores regentes, dum nolunt talium (scilicet immortificationum & amaricationum hominum) desiderijs acquiescere, sed magis ipsos exercitant in his, quae contraria sunt eorum desiderijs. Nam tunc murmurare atque susurrare incipiunt contra superiores suos, & alios etiam ad indignationem superiorum suorum trahere desiderant. Hinc certò certius scias, nihil homini damnabilius esse coram Deo murmuratione, praesertim contra Praelatos & superiores. Quia, ut S. Augustinus ait, in nullo populus Israel in veteri Testamento Deum in tantum offendit, sicut quòd murmurauerunt aduersus Deum, hoc est, aduersus superiores, quos Deus ordinauerat, videlicet Moysen & Aaron, quemadmodum Moyses dicit in Exodo: *Nec contrarios est murmur vestrum, sed contra Dominum.* De huiusmodi hominibus etiam vix spes est quòd proficiant in virtutibus: quia murmuratio est uicinia filiae demonis infernalis, cui cuncta pascere Monasteria commisit, quam isti sibi desponsauerunt. O malidum peccatum, o odibilis bestia. Nam omnia opera bona tu deuoras. Tu praesumpta es aeternae damnationis. Tu fomentum es ignis infernalis. Tu pauperem animam non deiformem, sed demoniformem efficis. Ob tuam odibilitatem *Dathan & Abiron* cum sua progenie oportuit *uidentes* descendere in infernum in corporibus simul & animabus. Propterea Chore cum ducentis quinquaginta uiris* infernali igne comburebantur & occidebantur, ac corpore simul & anima ad inferna deducebantur. Tertio, amaritudo ista oritur ex inuidia, quam aduersus alios habent propter aliqua sibi facta in uerbis, factis, signis, vel gestibus. Isti grauerim excedunt, Deumq; offendunt valde, omnia in peius interpretando & iudicando, quamquam in se mala non sint: & hoc ipsum prouenit ex eo, quòd optane in alio reperire, quòd possint vituperare vel diffamare, aut quo alteri nocumentum inferre valeant. Et istud valde cauendum est, quia ex odio atque inuidiae fundo procedit. Quarto, amaritudo ista oritur ex desiderio propriae concupiscentiae: quia

scilicet

In murmuratores.

Exod. 16.

Murmuratio filia inferni.

Num. 16.

* Alias caelesti.

scilicet volunt videri, amari, laudari, pro deuotis haberi à suis superioribus, & ab his, cum quibus conuersantur, vel etiam à secularibus. Quando ergo vident quòd alius melius se habet, emendareque se non nit, plusque amatur, exaltatur, vel laudatur, quàm ipsi, protinus ob hoc inuident illi, nitunturque ipsum minorare, & auferre famam eius per detractiões, & similia. Quintò, amaritudo hæc oritur ex propria peruersitate & malitia: & hoc duobus modis: Primò, ex mala, iniqua, & amaricata conscientia, in qua adeò redditur talis fastidiosus, vt omnibus, cum quibus conuersatur, sit oneri, & efficitur vas omnibus plenum peccatis. Et quia in seipso iniquus est, eisdem oculis ceteros inuetur, ac in peius cuncta interpretatur, instar basilisci, qui omnibus hominibus, quos videre potest, venenum infundit & necat. Nam tales de alijs non norūt aliter iudicare, quàm quales ipsimet sunt. Secundò sciendum est, quòd istiusmodi homines, ex quo ipsimet adeò iniqui & immortificati manent, inuident, quòd diuina gratia tantas virtutes in alijs operatur, & vellent, quòd alios deuotos, humiles, & virtuosos homines inde retrahere possent in eandem, in qua ipsi sunt, iniquitatē. Et quia id agere nequeunt, ideo derident ipsos, & persequuntur verbis, operibus, vel corde, peccantque in Spiritum sanctum.

Omnes has amaritudines oportet tam perfecte vinci & consumi in suauitate diuini amoris, (si aliquem virtutum profectum habituri sumus) vt nostros etiam inimicos ac persecutores amplectamur in corde tam pleno amoris effectu, ac si essent meliores amici, quos habere possemus; prout etiam reuera sunt secundum opera, licet non secundum suum affectum. Quia qui nos persequuntur, ad sublimius meritum nos perducunt, & ad altiore[m] gloriæ coronam.

De omni vana gloria & superbia caluanda, de quæ desiderio contemptus sui. Cap. VIII.

Octaua est perfecta mortificatio affectuum vanæ gloriæ & propriæ complacentiæ, honoris seculi atque superbiæ, in perfecta cognitione & desiderio omnis contemptus. In his verbis duo sunt principaliter profequenda. Primū est quòd oportet omni vanæ gloriæ & complacentiæ, quam aliquis in seipso habere potest de aliquo virtuoso opere, aut gratia Dei, seu dono, totaliter mori in perfecta agnitione suæ abyssalis vilitatis. Quia nihil tam nociuum homini spirituali, nec aliquid Deo plus displicet, quàm vana gloria, & propria complacentia.

centia. Hinc legimus de sancta quadam virgine nomine Clara, quod propter exiguam tentationem vanæ gloriæ, subtractus ei à Deo fuerit annis quindecim influxus diuinæ dulcedinis ac spiritualis illuminationis: nec prius potuerit redire ad ipsum influxum, etiâ cum multis lachrymis, multo labore, & multis precibus. Nec hoc mirum videri debet, cum hoc solo fideles serui ab infidelibus fecernantur. Quia sicut seruus iustus potest ieiunare, vigilare, orare, elemosynam facere, & alia opera virtuosa perficere in veritate: ita potest & infidelis secundum exteriorem apparentiam: hoc solo excepto, quod non potest domino suo esse fidelis, vt scilicet propterea duntaxat hæc agat, & eius gratiæ tantummodo ascribat: quia sibi ipsi ascribit, ac cum oblectatione in his gloriatur, exaltando se, & magnum reputando, vbi tamen se deberet humiliare: aliâs gratia se reddit indignum: eaque abutitur ad suam damnationem potius, quam ad salutem. Igitur satagere debet & recognoscere sine fictione omni gratia se indignum & peccatorem præcunctis viventibus viliorem. Et ad hoc perueniendum, tres oculi considerationis haberi debent. Primus considerabit multitudinem, turpitudinem, & magnitudinem suorum peccatorum, ingratam etiam ingratitudinem de diuina gratia, quam accepit (in auxilium virtutum, & auersionem à peccatis) donatam sibi à Deo. Secundus oculus considerabit quod à multis peccatis præseruatus sit sola diuina gratia, & non sua resistentia: & quod à Deo subtracta sibi fuerint occasiones & tentationes magnorum peccatorum, in quibus præ omnibus alijs gratius cecidisset, si ipsam diuinam gratiam (sicut alios plurimos) dereliquisset. Tertius oculus considerabit diuinam gratiam profluam largitate, quam sine meritis suis accepit: & quod maximus in mundo peccator, si recepisset gratiam talem, Deo grator existeret, meliusque ipsam custodiret, & fidelius exerceret in opus, quam ipse. Etiam licet alius quilibet hodie maximus peccator existat, crastino die converti poterit, & viuere sanctissime, sicut Paulus, Magdalena, & cæteri. Ex istis punctis peruenire poterit per gratiam Dei, ad cognoscendum veraciter (quantum in eo est) se maiorem totius mundi peccatorem: quia si bonus est, hoc est sola gratia Dei. Et sic poterit Deo gratus fieri ex vna parte, & humiliare seipsum ex altera.

Latus humanæ

Secundum est, quod omni inordinato affectui humanæ laudis, honoris, fauoris, & complacentiæ, quis perfecte moriatur, desiderando ab omnibus contemni, illud, confundi, abijci. O quam parum hæc virtutes que-

res queruntur ac desiderantur, & multo minus acquiruntur. Nam et si reperiantur qui non concupiscant honorari vel alijs placere: attamen valde pauci sunt, qui ex fundo cordis desiderent despici, confundi, illudi, & abijci. Et si appareat eis saepe quod seipos contendant ex fundo cordis, & desiderent contemni, tamen quamdiu hoc sensibilibiter experti non fuerint, puta improvisè magnam despectionem & confusionem accipiendo, & in primo ictu oculi illas recipiendo pleno affectu sine cordis retractione, tamdiu sibiipsis in hoc non confidant. Quia si dixeris, quod talis tibi confusio & despectio non acciderit, ego tibi respondeo, quod te Deus necdum satis fortem & mortificatum ad hoc Despectio cognoscit. Nam ad nihil est Deus paratior, quàm ad mittendum verè sui mortificato cordi omnem confusionem, despectionem, & exteriorem aduersitatem: quia nouit summa in hoc consistere merita, ad quæ suos charissimos amicos perducere cupit. Hoc Iesus in semetipso ostendit, quando mortem turpissimam suscepit, & in virginea Matre sua stante sub cruce, in sancto Iohanne Baptista, & in omnibus dilectis Apostolis suis.

Notandum tamen hic est, quod nemo propter desiderium despectionis alteri debet dare occasionem probabilem se confundendi, ne sibi occasio fiat mortalium peccatorum. Sed si confusio aliqua vel despectio sibi præter sua demerita superuenerit, illam amore Dei pleno corde & affectu suscipere debet: quia hæc est via compediōsior ad magna merita, & vitam æternam.

De mortificatione omnis inordinatæ dulcedinis curiositatis quæ intellectus. Cap. IX.

Nona est perfecta mortificatio omnium affectuum erga oblectationes internas spirituales vel sensuales. Notandum quod per sensuales internas oblectationes hic intelliguntur omnes sensibiles gratiæ, deuotio, dilectio, & internæ dulcedines, quæ recipiuntur, & quibus fruimur in inferioribus viribus animæ, ita quod natura & sensualitas hominis participes efficiantur. Ista etiam interdum accipiunt in peccatis mortalibus existentes & permanentes: sed communiter illi suscipiunt, quos à mundo & à peccatis Deus vult retrahere. Modò sunt nonnulli, quorum omnis labor & oratio ad Deum est, ad habendam sensibilem istam gratiam, deuotionem, atque dulcedinem, & quamdiu illam non habuerint, non libet eis aliquid boni operari: videturque

Tt deturq;

Deuotio
sensibilis
ad quid de-
tur homini.

deturque eis nullius esse valoris quicquid agunt: & hoc ideo, quia putant sensibilem deuotionem & amorem esse veram charitatem Dei: in quo multum errant. Nam solum est donum Dei, adiuumento existens homini ad melius seipsum mortificandum & retrahendum ab omni creatura & seculari laetitia, ac se totaliter resignandum in beneplacitam Dei voluntatem. Affectibus ergo talia, vt sibiipsis eò melius in omnibus moriantur, ac studiosius diuino amori se macipari possint, licitum est istam sensationem gratia, deuotionis, atque dulcedinis querere, & à Deo petere. Sed qui ipsam quarunt, affectant, & petunt, quia delectabilis est & quiescere in ea volunt ad fouendam oblectationem suam, grauiter contra Deum delinquant. Et quantum propter hoc mundanam & carnalem delectationem relinquunt, hoc tamen non est alicuius valoris: quia interna delectationes externas cunctas exuperant, ita vt externis pro internis libenter velint carere. Vbi autem interna ipsi subtrahata fuerint, rursus ad externas se conuertunt, quia sine delectatione esse nolunt. Consequenter scire debes, quod nemo sibi-

Cur nemo
sibi arroget
sanctitatem.

biipsum videri debet esse alicuius sanctitatis, ex eo, quod multum habeat sensitalis amoris, deuotionis, & suauitatis, ac sepius sibi gratia affluat: nam communiter huiusmodi nobis propter infirmitatem nostram & immortificationem eueniunt, vtpote qui aliàs Deum diligenter non quereremus, nec seruiremus ei, neque nos ipsos totaliter à seculo abstraheremus. Et istud ex hoc notari potest, quia in initio conuersionis sue

Instabilitas
natura.

sensit homo communiter magis huiusmodi deuotione. Etiam frequenter sunt innati appetitus naturæ: quia vsque ad annum quadragesimum est natura multum instabilis, inclinabilis, & affectuosa, querens in suo exercitio solatium interni saporis & oblectationis, ita quod exercitia, quæ multi pro magnis & sanctis reputant, ex naturali affectione & dilectione veniant duntaxat, quemadmodum intuemur quotidie, quod multum occupans se cum alio homine naturali, in tantum amore inflammatur, vt sibi videatur cor suum rampendum. Similiter isti frequenter nudam naturalem affectionem fouent, vbi se putant magno diuino amore inflammati. Quantum verò sibiipsis mori discunt in duodecim mortificationibus istis, quas prosequor, tantum de diuino amore & vera sanctitate habent, & non plus. Et scire debes pro-

Canon.

generali regula, quod omnia, quæ à DEO querere & desiderare possumus, quæ non ordinantur ad nudam mortificationem & relictionem sui propter amorem Dei, permixta sunt cum natura & propria qua-

tionem.

tionē. Et in isto potes notare, quā cito natura seipsam quarat, etiam in illis, quæ multum diuina esse videntur. Et licet diligenter ab vna parte propellatur & contemnatur, nihilominus occulte reuertitur ex alia parte, quærens seipsam, ita vt hoc perpenderet vel deprehendere non valeamus, & idcirco etiam pauci sunt, qui seipsos verè cognoscant, & perfectè deuincant.

Secundò, per internas spirituales oblectationes intelliguntur delectationes, quas quis in viribus intellectualibus recipit, videlicet in visionibus, imaginibus, formis, & similitudinibus, vel in supereminenter Deum contemplando & cognoscendo. Hic ergo notandum est, quòd quidam seipsos dumtaxat exercitant in viribus intellectualibus, & non affectiuis: neque finis eorum est, vt ex hoc ardèti amore succendantur, sed vt notitiā habeant curiosam, quocumq; modo scièdi fiat, puta quomodo Christus est conceptus, natus, crucifixus: quomodo resurrexit, ascendit: & de omnibus ordinibus & gaudijs æternæ vitæ, & de distinctiōe sanctæ Trinitatis, & similibus; in quibus internas spirituales suas oblectationes cōstituunt, quas vocant cōtemplationes, putantes hoc modo se ducere vitam cōtemplatiuam. Sed isti multum valde aberrant à vera vita cōtemplatiua, quā propriè fundari oportet in ardèti abyssali amore Dei, in quo vnusquisq; cum suo amore & affectu desiderare debet vniri & absorberi, vt in illo omnis dissimilitudo Dei subincédatur in perfecta sui ipsius mortificatione. Nam istiusmodi homines indagare cupiunt, & etiam à Deo adipisci multorum secretorum notitiā, puta nunc naturali ingenio comprehendere, nunc vero à Deo notitiā aliquam inde recipere in exterioribus sensibus vel in interioribus viribus animæ, siue sint inferiores, siue superiores. Exempli gratia: Affectant oculis exterioribus videre Angelos, æternam vitam, infantulum in Sacramento, & similia, vel cantantes Angelos audire, aut externam in Sacramento dulcedinem sentire, & similia in omnibus sensibus. Et idem optat intrinsecus in omni notitiā, quæ recipi potest in visionibus, in imaginibus, in formis, in similitudinibus, in spiritali intelligentiā, & in supereminenti agnitione Dei. Isti autem in his suas affectiones & oblectationes constituentes, multum gratis laborant, atque in periculoso sunt statu deceptionis. Nam frequenter inimicus, quando hoc notat, permittente Deo, ipsos decipit multiplici apparitione tam exterius in sensibus, quàm etiam interius, aut etiam in somno. Ipsi verò cum desiderio

Curiositas
intellectus.

Cōtemplationis
fundamentum
quod.

Liquor
diaboli.

**Exercitium
curum.**

Quia.

& oblectatione hac suscipiunt, cum proprietate possident, glorianturq; in huiusmodi, & se exaltant, magna de se ipsis leniunt, sibi sapientes fiunt, in suo sensu obstinati efficiuntur, & demonis filij. Idcirco, qui secure & fructuose se exercitare vult, omnia sua exercitia ordinare debet ad valde in se excitandum amorem Dei, & non ad obtinendam altam notitiam eorum, quae sibi necessaria non sunt. Et si aliam quam cognitionem à Deo acceperit, tamē non debet in ea requiescere, vel nimium credulus esse, nisi prius studuerit sapienter & humiliter super hoc consulere illos, qui discretionem omnium spirituum habent. In illo verò duntaxat requiescere debet, quod propter amorem Dei se semper paratum inueniat ad standum in omni relictione.

De scrupulis conscientiae nimis rescindendis, & de origine scrupulositatum. Cap. X.

**Scrupulosi-
tatis origo**

Decima est perfecta mortificatio omnis scrupulositatis cordis & perfecta confidentia in Deum. Hic sciendum est, quod sunt aliqui, qui conscientiam suam quietare non valent, amara contritione, saepe confitendo, aut magnam poenitentiam faciendo, quin semper permaneant in tremebunda anxietate & timore, ac corde inquieti, sine vera spe & confidentia in Deo. Et quantumlibet magnū conscientiae scrupulum habeant, & quamlibet saepe confiteantur, tamen non fideliter laborant emendare defectus, de quibus conscientiae remorsum habent & anxiantur. Et istud est signum, scrupulositatem hanc non ex amore iustitiae, sed ex timore diuinæ vindictæ descendere.

Facit etiam ista conscientiae scrupulositas saepe aliqua esse peccata, quae in se ipsis peccata non sunt: venitq; ex duplici origine. Prima est inordinatus amor sui ipsius, quia ex illo venit inordinatus timor, scilicet, quod aliquis nimium formidat, quicquid naturæ contrarium est. Et ergo licet appareat exterius istos seruare praecepta Dei & sanctae Ecclesiae, tamen praeceptum charitatis non custodiunt, quia quicquid agunt, non ex charitate, sed ex timore & coactione, ne damnentur, perficiunt: ac per hoc non ex amore Dei, sed sui ipsorum id faciunt. Ea propter in Deo confidere nequeunt, quia Deo fideles non sunt: sed tota vita eorum interior pavor est & formido, labor & miseria. Et quicquid agunt in orando, in laborando, in poenitentibus, in operibus misericordiae, totum faciunt ad expellendum istum timorem, sed nihil eos hanc iuuare possunt, Nam quanto amplius se diligunt, tanto mortem, iudicium,

dicium, ac poenas inferni magis metuunt. Notari ex isto potest, inordinatum timorem venire ex amore sui ipsius, quo unusquisque appetit esse beatus, quamuis ei, qui eum beatum facere potest, sit infidelis. Alia origo scrupulositatis est ex hoc, quod amor eorum ad Deum modicus est: quia parvus amor, parvam causat confidentiam. Et solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiae, bonitatis, liberalitatis, & gratiae: quam confidentiam nulla virtus, quantumcunque magna appareat, nec vlla poenitentia sine amore Dei potest dare: Nihil autem tam necessarium est volenti ad vitam perfectam peruenire, sicut magna spes & confidentia in Deo. O sancta spes, o beata in Deo confidentia, dummodò non pertrahat aliquem ad incuriam & acediam suae emendationis, sed magis excitet ad digniorem gratitudinem, & ad diligentiam acquirendi perfectius diuinam gratiam & charitatem, atque ad omnem virtutum perfectionem, ad abijciendum omne quod sensuale est, & ad prosequendum quicquid ad sui ipsius mortificationem deseruit, ad sufferendam quoque hilariter omnem aduersitatem: tunc huiusmodi spes sibi valde necessaria est & salutifera. Nam quanto pius sperat, tanto magis gratus est, seipsumque amplius emendat.

Confidentia
in Deum.

De impassibilitate in aduersis habenda, & de tribulationis veritate. Cap. XI.

VNdecima, est perfecta mortificatio omnis inquietudinis & impatientiae cordis in omni exteriori aduersitate, siue sit diffamia, derisio, detractio cum mendacio, aut damnatum rerum temporarium, amicorum & affinium, siue alia qualiscunque persecutio, quae alicui permissione diuina accidere potest. Hic scire debes, quod illi, qui se ad sui ipsius mortificationem dare volunt, saepe à Domino nostro multifarie tribulatione exteriori probantur, an perseverare valeant in suo bono proposito, quemadmodum Angelus dixit ad Tobiam: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio aduersitatis (exterior) probaret te.* In hunc modum etiam Iob probabatur, qui similem sibi non habebat in terra. Nam cum omnia sibi ablata, vxorque sua & amici illi fuissent contrarii, nec non & ab hoste percussus fuisset à planta pedis usque ad verticem, nihilominus permanfit quietus & patiens corde, neque peccauit labijs suis, sed dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est. Sic nomen Domini benedictum.* Si-

Tob. 13.

Iob 1. 20.

Iob 2.

Tet 3. mili-

510
 Matth. 26. 27. militer Christus Iesus post omnem persecutionem Iudeorum, in capi-
 uando, in percutiendo, in illudendo, in falsos testes producendo, in fla-
 gellando, in crucifigendo, quieto corde & amoroso affectu in cruce
 pendens, clamore valido, & abundantibus lachrymis pro suis inimi-
 cis rogabat dicens: *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Nec
 poterant illi tot penas & contumelias inferre, quin affectaret multo
 plura pati propter amorem Patris sui, & omnium hominum salutem.
 Omnibus etiam, quos Dominus noster trahere disponit ad supremum
 statum meritorum, multa vult toleranda transmittere. O si sciremus,
 ex quanta charitate afflictionem mittat Dominus noster, quocumq;
 etiam modo veniat, multum eam affectuose petere, & expectare.
 mus, amoreq; suscipere. Nam afflictiones sunt dona charissima,
 quae Deus secretis seu familiaribus amicis suis tribuit ad ornandas ani-
 mas eorum, & perducendas ad veram Dei similitudinem. Quia nun-
 quam tam subtilis imaginum sculpsor extitit, qui tanta diligentia ac
 sollicitudine lineamenta imaginis ad exemplaris (secundum quod eam
 formabat) perfectionem trahere elaborauerit, quemadmodum Deus
 omnipotens ab aeterno sua sapientia immensa prauidit atque praordi-
 nauit de secretis amicis suis, quomodo mediantibus huiusmodi affli-
 ctionibus ipsos perduceret ad perfectissimam similitudinem Christi
 Iesu. Propterea dicit Augustinus super Psal. Cum ceperit homo Chri-
 stianus cogitare & disponere, ut perfecte proficiat in virtutibus & sui-
 p-
 sus mortificatione, statim incipit pati linguas aduersantiu. Quicumq;
 illas nondum passus est, nondum profecit. Quicumq; illas non patitur, nec-
 dum conatur proficere. Notandum est autem tres esse patientiae gra-
 dus. Infimus horum est, comperere seipsum a vindicta inferenda ma-
 nibus, vel desideranda corde, quia gradus valde imperfectus est: quia
 saepe ibi remanet cor amaricatum, de quo consurgunt murmuratioes,
 susurratioes, detractiones, inuidia, suspiciones malae, & similia. Ista
 sunt signa immortificati cordis atque inordinati amoris ad seipsum:
 quia omnis inordinata anxietas, tristitia, & inquietudo, ex inordina-
 to oritur amore. Propterea dicit Gregorius. Qui aequanimiter aliena
 mala & persecutionem non tolerat, ipsi sibi per impatientiam testis est,
 quia a boni plenitudine, id est, virtutum & gratiarum perfectione lon-
 ge distat. Medius gradus est, cum aliquis non solum manus & deside-
 ria a vindicta cohibet, verum etiam cor suum purificat & mundat ab
 omni amaritudine & inuidia. Et quamuis desideranter non patiatur,
 tamen

Adversitas
 doni Dei.

Gradus pa-
 cientiae.

tamen tolerat, humiliter recognoscendo se dignum illud (imò etiam multò plura) pati, & paulatim percipiens vbertatem gratiæ, quæ per hoc acquiritur, voluntatè suam parat ad patienter sufferendam omnè futuram aduersitatem: & hoc modo incipit sibi ipsa tolerantia fieri valde meritoria. Supremus gradus est patientia affectionis, quæ vt cõformis efficiatur Dominicæ passiõis, & omnibus, quæ in ipsa contigerunt, omne contrarium, quod sibi obuiare potest, cum magno desiderio suscipit, & plura semper pati desiderat, dicendo cum Dauid: *Improprium expectauit* (scilicet cum desiderio) *cor meum, & miseriam.* Et istiusmodi homines sentiunt magnam abundantiam amoris Dei & dulcedinis, quæ ex ipsa tolerantia exprimitur, fluens per omnes vires animæ, per quam in tantum inebriantur in Deo, vt nullum videantur externum conuictum, damnum, vel poenam sentire. Nam omnè persecutionem, quam patiuntur, reputant pro adiutorio veniendi ad dilectum; & omnes persecutores diligunt, tanquam veros adiutores ad vitam æternam. O felix anima, quæ ad istud peruenit, quia æternaliter in brachijs Iesu Christi requiescet.

De perfecta propriæ voluntatis abnegatione, atque de obedientia gradibus. Cap. XII.

Dodecima est perfecta mortificatio omnis propriæ voluntatis in totali volũtaria resignatione, ad omnem internam derelictionem sufferendam propter amorem Dei. Notandum quòd nobilissimũ eorum, quæ Deus homini contulit, est liberum arbitrium, per quod solum peccata committit, aut virtutes perficit. Et ideo nihil homini tã nociuũ est, q̃ perfrui sua vitiata propriæ volũtate. Nam ipsa est quasi fundamentum, super quod omnis inordinatio peccatorũ congregatur & quiescit: sed si euerterimus hoc fundamentũ, corruent omnes *muri* Tericho, id est, omnis vitiose affectionis. Attamen istud non sic intelligas, quasi necessarium sit homini obedientiam vouere, vt ad perfectionẽ valeat peruenire: sed sicut supra dictum est de voluntaria paupertate, sic etiam hĩc dico, quia illis necessarium est sub obedientia stare, qui exercitari ab alijs indigent, vt ad perfectionẽ perueniant, eò quod seipos non bene valeant vincere & mori, propter modicũ amorem Dei & tractum, quem in se debilem adhuc sentiunt, & magnum tractum immortificationis & ireresignationis, quẽ adhuc habet. Itaque quando huiusmodi homo bonæ voluntatis est, necesse est vt ad obedi-

Liberi arbitrij nobilitas.

Voluntas propria.

Iosue 6.

Obedientia quibus necessaria.

diēntiam se obliget, vt ceteris quoque temporibus dum iterum rebel-
lionem & immortificationem naturæ suæ senferit, ab alijs compella-
tur seipsum relinquere. Sed qui perfecti sunt, aut si adhuc perfecti non
sunt, tamen spiritu Dei & gratia eius atq; amore sic aguntur, vt opor-
teat eos totaliter mori voluntati propriæ, eamque relinquere, & sequi
ab intra tractum ac placitissimam Dei voluntatem: istis non est neces-
sarium sub obedientia stare & regi, quia sub diuina obedientia stant
ad semetipsos relinquendum, & voluntatem Domini secundum omne
eorum nosse in omnibus sequendum. Veruntamen necessarium est eis
(scilicet perfectis prædictis) habere promptam voluntatem standi sub
obedientia aliorum, si scirent Deo id magis placere. Propterea qui ex-
tra religionis statum remanet, non propter libertatem naturæ & sen-
sualitatis, sed solummodo ob retinendam libertatem spiritus ad die
nocturne propinquius meliusque coniungendum se Deo in omnibus
exercitijs spiritualibus, in hoc laudandus est, & non vituperandus: sed
oportet ipsum diligenter cauere, ne abutatur libertate sua, sed Dei obe-
dientiam assumat in omnibus modis, vti iam prosequar.

Obedientia
voti.

Tres itaque sunt obedientiæ gradus. Primus est obedientia voti,
quod factum est in professione. Sed multi inueniuntur, qui quamuis
operibus ab extra votum obedientiæ impleant, tamen ostendunt mul-
tis signis se ad hoc inuoluntarios: nec superioris voluntatem perficere
cupiunt, sed vt superior iuxta voluntatem eorum iubeat, exoptat: ali-
oqui rebelles sunt, & murmurant, atque se excusant. Et istis esset mul-
to melius obedientiam non vouisse, eò quòd votum ipsis laqueus da-
mnationis factum sit: quia Bernardus dicit, quòd qui occultè vel aper-
tè fatagit, vt quod ipse vult, hoc ei Prælatus iniungat, ipse se seducit, &
frustra sibi blanditur de obedientia Prælatorum. Non enim in ea re
ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit. Secundus gradus est obedi-
entia conformitatis, cum quis non tantum operibus foris obedit, sed e-
tiam voluntatem suam perfectè sui superioris voluntati conformat,
in nullo se inuoluntarium ostendendo, vel excusando, vel querulan-
do sibi esse nimis graue vel durum factu, etiam si quandoque appare-
at contrarium esse sensibus & naturæ. Istos tamen oportet diligenter
aduertere, quòd obedientia talis licet in operibus perfecta sit, in inten-
tione tamen frequenter imperfecta est, vt cum ex timore obediunt, ne
reprehendantur, confundantur, non amentur, vel ne indignationem
superiorum incurant. Aut e contra obediunt, vt superioribus placeat,
ab ipsis

Obedientia
conforma-
tionis.

ab ipsis cari pendantur, laudentur, exalcentur, vel amentur, ita quod pure Deus solus finis eorum non est, sed quiddam humanum in illo querunt, de quibus Deus locutus est: *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.* Et ob hoc satagit inimicus intentionem deprauare, dum opus bonum non potest impedire, ut ipsum per intentionem malā valeat possidere, quia dicit Gregorius: Si autem semel cor inordinatione prauæ intentionis inficitur, sequentis operis mediocritas & terminus ab hoste callido securè possideatur. Quoniam totam sibi arborem fructus ferre conspiciat, quam veneni dente in radice prauæ intentionis vitiauit. Igitur omnia obedientiæ opera quisque ad hoc perficere solummodo debet, ut perueniat ad maiorem misericordiam, complacentiā, gratiam, & familiarem vel secretam dilectionem Dei. Et cum totum posse suum fecerit, nihilominus semper debet velle contemi & abijci à suis superioribus, & omnibus cum quibus conuersatur: quia hoc est signum verax, quod propter Deum duntaxat omnia agit.

Tertius gradus est obedientia vnionis, hoc est: Ut aliquis non solum obediens existat opere & voluntate, verum etiam omnis modus & causa voluntatis suæ vnitas sit voluntati præcipientis aut desiderantis. Ista obedientia proprie duntaxat ad Deum est, quia hæc illi à charioribus, familiarioribus seu secretioribus amicis suis exhibetur: quorum voluntas tam perfectè resignatur & vnitur voluntati Dei in omnibus modis, ut vna voluntas sit facta, ita quod quicquid circa eos Deus fieri permittit, totum ex ordinatione abyssali amoris & misericordie Dei provenire fateantur, & summo affectu suscipiunt, quantumcumque etiam confusum, damnosum, tædiosum, vel penosum sit. Notandum est tamen, in hac resignatione voluntatis ac relictione, multos esse gradus: quia reperiuntur qui parati sunt suscipere quicquid circa eos Deus forissecus fieri permiserit, dummodo interna gratia, sensibili amore, & spiritus dulcedine frui eos permittat, quo solatio interno facile omnem sufferre possunt adueritatem. Isti adhuc sunt infirmi milites in amore Dei. Breuitatis gratia ceteris gradibus omis-
sis, scias quod supremus gradus resignationis voluntatis in placatissimam voluntatem Dei, est quod voluntatis libertas perfectè moriatur propter amorem Dei omni propria affectionis sentimento, & tam citò & perfectè diuinam voluntatem sequatur in omnibus, quæ sibi euenire possunt in tempore, vel in æternitate, quæ admodum umbra sequitur medium vnde causatur. Et ista est summa libertas rationalis

V V V
creatu.

Obedientiæ
opera qua-
tenus ex-
ccada.

Obedientia
vnionis.

Resignati-
onis gradus.

514.
 Libertas su-
 prema rati-
 onalis crea-
 turæ.

creaturæ, diuina volūtate perfrui duntaxat: quia per ipsam est homo æternus, & immutabilis factus in omni quod circa Deū contingere potest, etiam si solus omnes inferni cruciatus ferre deberet, paratus esset propter amorem Dei sine omni cordis retractione. Insuper, per multiplices amorosas affectiones in Deum, inuenit se paratum, nedum ad suscipiendū à Deo tam hilariter omnem internam derelictionem, aut subtractionem sensibilis gratiæ, deuotionis, amoris atq; dulcedinis, sicut ad suscipiendum omnem affluentiam eorundem donorum Dei, vt eius placatissimæ voluntati vnitas esse possit: verū etiam tam vehementer accensus est ardore essentiali diuini amoris, quod ex intimo cordis sui exoptat stare toto tēpore vitæ suæ sine omni sensibili amore & gratiā, cum solo nudo essentiali amore in omni interna derelictione, & cordis angustia sibi euenire possibilibus, nō affectando quamcunque internam cōsolationem de Deo, quamlibet spiritalis exillat: quia super omnia desiderat in derelictione lesū imitari, qui est status perfectissimus. Sic enim Iesus, dum maximā perfectionem opere adimplere deberet, ad eō derelictus erat ab illo tēpore, quo in horto orabat antequam caperetur, vsq; ad mortem suam, ab omni affluētia sensibilis amoris, gratiæ, atque dulcedinis (stans duntaxat in nudo essentiali amore) acti non amicus, sed inimicus Dei fuisset: & hoc ideo, vt sua pœna & opera maiora essent, & essentialis suus amor magis probatus. Nam istud est excellentissimum virtutis opus, quod in terris Christus ostendit, & quod possit aliquis homo imitari. Ea propter nimis sunt inconsiderati, qui se ad eō inuoluntarios ac tardiosos exhibent, & contristantur valde, cum ipsis subrahatur internus diuinus influxus: quia latenter hoc propter Dei amorem sufferre, signum est puri amoris, & est sola via, quæ ad veram perducit perfectionē. O felix anima, quæ hoc modo moritur sibi ipsi, o quàm nuda ab affectionibus efficitur peregrinis, quàm quieta corde, quàm pura à peccatis, quàm libera à pœnis, quàm aliena ab omni timore, ornata omni virtute, clarificata in intellectu, eleuata in spiritu, vnita Deo, & æternaliter beatificata.

Hactenus de primo, qualiter scilicet fieri oporteat perfectam mortificationem omnium, quæ aliquod impedimentum possent præstare, quo minus Deo appropinquare, & cum eo vniri possemus, dictū sufficiat.